

Tobakstillsyn i grundskolor och gymnasier 2012

Rapport nr: 4

En rapport från Miljökontoret, Örebro kommun

Rapport nr 4

Kontaktuppgifter

Miljökontoret, Örebro kommun
Kristin Nätterlund
019-21 14 32
Box 33200, 701 35 Örebro
miljokontoret@orebro.se
www.orebro.se

Beslutad av Miljönämnden, den 12 december 2012
Diarienummer 2012-3019

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Syfte	5
Vad innebär egenkontroll?	5
Genomförande	6
Resultat	6
Slutsats	7
Skolor som omfattades av projektet	8
Grundskolor	8
Gymnasieskolor	8

Sammanfattning

Under 2012 har ett projekt gällande tobakstillsyn i grundskolor och gymnasier genomförts i Örebro kommun. Totalt omfattade projektet 39 stycken skolor.

Enligt tobakslagen (1993:581) är rökning förbjuden i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem. Skolor är även anmälningspliktiga enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) och ska därmed bedriva egenkontroll. Syftet med egenkontroll är att motverka och förebygga olägenhet för människors hälsa och miljön. Vi skickade ut ett meddelande till alla grundskolor med högstadium samt alla gymnasier. I utskicket begärdes den del av egenkontroll som redogör för hur verksamheten arbetar med frågor gällande tobak in. Ett besök gjordes även på ett urval av skolorna för att kontrollera efterlevnaden av rökförbudet på skolgårdar.

Resultatet visar att skolorna arbetar bra med sin egenkontroll och har tagit fram en bra dokumentation, men att den i de allra flesta fall behöver kompletteras.

Uppföljning av resterande brister kommer att ske utanför projektet.

Bakgrund

Enligt tobakslagen (1993:581) är rökning förbjuden i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem. Skolor, förskolor och fritidshem är även anmälningspliktiga enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet (1998:899). Att de är anmälningspliktiga betyder även att de enligt förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll är skyldiga att kontrollera sin verksamhet.

Ett utskick med information om projektet skickades till alla högstadium och gymnasium i Örebro kommun. I utskicket begärdes den del av egenkontroll som redogör för hur verksamheten arbetar med frågor gällande tobak in. Ett urval av skolorna besöktes även för att kontrollera efterlevnaden av rökförbudet på skolgårdar.

Syfte

Syftet med tillsynsprojekt är att följa upp hur väl skolorna arbetar med frågor gällande tobak samt att kontrollera att verksamheten följer de krav som miljöbalken ställer, dvs. att verksamheten bedrivs på ett sätt som inte innebär risk för människors hälsa.

Vad innebär egenkontroll?

Skolverksamhet är anmälningspliktig och omfattas av förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll (1998:901). Egenkontroll innebär att man ska planera och kontrollera sin verksamhet, identifiera risker, ha tydlig ansvarsfördelning för att motverka eller förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön, genom att skriva ner de rutiner man har i sitt arbete. Dokumentationen ska inte vara statisk utan ska uppdateras regelbundet. På begäran ska egenkontrollen/dokumentationen kunna visas upp för Miljökontoret. Då rökning är något som innebär risk för människors hälsa ska en del av egenkontrollen handla om frågor gällande tobak.

Genomförande

Projektplan samt urval över vilka skolor som skulle ingå i projektet togs fram i början av 2012. Totalt ingick 38 stycken skolor i tillsynsprojektet. Av dem var 23 stycken grundskolor med högstadium och 16 stycken var gymnasier.

Ett utskick med information om projektet skickades till alla högstadium och gymnasium i Örebro kommun i mitten av 2012. I utskicket informerades skolorna om den kommande tillsynen och den del av egenkontroll som redogör för hur verksamheten arbetar med frågor gällande tobak begärdes samtidigt in. För att kontrollera efterlevnaden av rökförbudet på skolgårdar besöktes även 12 stycken skolor. Tillsynsbesöken genomfördes av Emma Karlsson, Jessica Nilsson, Lillemor Wädel och Kristin Nätterlund från hälsoskydds-enheten.

När egenkontrollen inkommit skickades meddelanden med eventuella synpunkter på förbättringar till berörd gymnasienämnd, skolnämnd och friskola.

För tillsynen har timavgift, 750 kr/timme, tagits ut enligt taxa fastställd av Kommunfullmäktige den 26 november 2008.

Resultat

Egenkontrollen har inkommit från 30 stycken av skolorna. Av de skolor som skickat in den del av egenkontrollen som berör tobak fick alla utom en någon form av anmärkning, men det rörde sig i de flesta fallen endast om mindre brister. Samtliga brister meddelades i de meddelanden som skickades ut.

Den vanligaste bristen i egenkontrollen var att de inte hade skriftliga rutiner för hur skolan agerar om förekomst av cigarettfimpar noteras på skolgården. Den näst vanligaste att de inte har nedskrivet att de har kännedom om tobakslagen och vad tobakslagen innebär för skolorna.

De skolor som inte skickat in den del av egenkontrollen som berör tobak har räknats som att de saknar skriftliga rutiner. De har även fått ett separat beslut om föreläggande att komplettera egenkontrollen och sedan inkomma med den.

Miljökontoret kommer att följa upp alla brister, men uppföljningen ligger utanför projektet.

På de flesta skolorna som besöktes fanns inga tecken på rökning på skolgården. Vid en gymnasieskola fanns dock några cigarettfimpar i kanten av skolgården. Vid en annan gymnasieskola fanns många cigarettfimpar på skolgården. Vid uppföljning har dock konstaterats att denna skola har gjort stora framsteg och de har inlett ett arbete som ska leda fram till en ny tobakspolicy. Enligt uppgift från skolan är cigarettfimpar på skolgården inte längre ett problem. Två gymnasieskolor hade ingen skolgård, och i närheten av deras dörrar fanns inga cigarettfimpar. En av dessa skolor hänvisade sina elever till närmaste allmänna plats, Järntorget.

Slutsats

Skolorna har arbetat bra med dokumentationen av sina rutiner. I de flesta fall är det endast ett fåtal punkter i egenkontrollen gällande tobak som saknas eller är bristfälliga. Miljökontoret kan dock konstatera att resultatet liknar det resultat som den ordinarie skoltillsynen tidigare givit. Där fick 23 av 25 skolor anmärkningar för att de antingen saknade eller hade bristfälliga skriftliga rutiner, d.v.s. egenkontrollprogram. I det här projektet fick 37 av 38 skolor anmärkningar för att de antingen saknade eller hade bristfälliga skriftliga rutiner gällande tobak.

Utgångspunkten för folkhälsoarbetet i Sverige är de elva övergripande målområdena för folkhälsa. Mål 11 handlar bland annat om ett minskat bruk av tobak. För att Sverige ska nå upp till detta mål är det viktigt att skolorna uppfyller tobakslagen, som säkerställer att skolor och skolgårdar är rökfria. En väl fungerande egenkontroll gällande tobak minskar inte bara risken att olägenhet för elevernas hälsa ska uppstå utan den ser även till att vi når upp till folkhälsomålen.

Skolor som omfattades av projektet

Grundskolor

Adolfsbergsskolan
Almby skola
Al-Salamskolan
Birgittaskolan
Ekeskolan
Engelbrektsskolan
Glanshammars skola
Grenadjärskolan
Gumaeliuskolan
Hannaskolan
Internationella Engelska Skolan
Karl Johans skola
Kunskapsskolan
Lillåns skola
Mellringeskolan
Mikaelskolan
Navets skola
Odenskolan
Olaus Petriskolan
Viktoriaskolan
Vivallaskolan
Örebro Waldorfskola, Johannaskolan

Gymnasieskolor

Elektor Utbildning (Rockgymnasiet)
Fordonsutbildningar i Örebro AB
IT-gymnasiet Örebro
Jensen Gymnasium
JB Gymnasiet
Karolinska skolan
Kvinnerstaskolan
LIA-skolan
Plusgymnasiet
Risbergiska skolan
Rytmusgymnasiet
Thoren Business school
Tullängsskolan
Virginska skolan
Yrkesgymnasiet
Örebro Praktiska Gymnasium